Μήπως γράφουμε με εμπάθεια; (π. Βασίλειος Καλλιακμάνης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 26 Μαΐου, 2013

α) Πολλοί θεολόγοι και κληρικοί αλλά και λευκασμένοι επίσκοποι συντάσσουν και δημοσιεύουν στις μέρες μας διάφορα κείμενα. Ωστόσο ορισμένοι μη έχοντας επίγνωση του βάρους των λεγομένων τους ακολουθούν την κοσμική αντίληψη της ανταγωνιστικής δημοσιογραφίας. Μετρούν με αυταρέσκεια και καύχηση την επισκεψιμότητα των προσωπικών τους ιστολογίων, μετατρέπουν το θεολογικό λόγο σε εμπορική είδηση και όχι σπάνια καπηλεύονται το θείο λόγο.

β) Οξύτητα, εμπάθεια, υπονοούμενα, μνησικακία, εξουθένωση των διαφωνούντων, αναπόδεικτες κατηγορίες και αδιακρισία χρησιμοποιούνται χωρίς συστολή και συχνά «αλλήλους δάκνομεν και κατεσθίομεν» (βλ. Γαλ. 5,15). Και δεν φοβόμαστε μήπως τρώγοντας τις σάρκες μας και δαπανώντας τις θεολογικές δυνάμεις βρισκόμαστε εκτός της πατερικής παραδόσεως, την οποία επικαλούμαστε και εν ονόματι της οποίας δήθεν γράφουμε.

γ) Στην πατερική εκκλησιαστική παράδοση τίθεται συχνά το ζήτημα των προϋποθέσεων της σύνταξης θεολογικών κειμένων. Ο Άγιος Γρηγόριος Σιναΐτης (1255-1347) συνοψίζοντας παράδοση πολλών αιώνων αναφέρει ότι υπάρχουν τρεις τρόποι εκπόνησης ενός θεολογικού συγγράμματος, που είναι αδιάβλητοι και ακατάκριτοι. «Πρώτος ο δι’ υπόμνησιν εαυτού· δεύτερος ο προς ωφέλειαν των άλλων· τρίτος ο δι’ υπακοήν συγγραφόμενος· ενώ και τα πλείστα των γραφών συνετέθησαν τοις ταπεινώς εκζητήσασι τον λόγον».

δ) Δηλαδή πρώτος αδιάβλητος τρόπος συγγραφής είναι η καλλιέργεια της μνήμης του ίδιου του συγγραφέα. Δεύτερος είναι η κοινοποίηση της γνώσης και η πνευματική ωφέλεια των άλλων. Και τρίτος αδιάβλητος τρόπος συγγραφής είναι εκείνος που γίνεται από υπακοή σε αυτούς που με ταπείνωση και διάκριση ζήτησαν να γνωρίσουν την αλήθεια των πραγμάτων. Υπάρχουν όμως κι άλλοι λόγοι συγγραφής, οι οποίοι σύμφωνα με τον όσιο Γρηγόριο απορρίπτονται. Εκείνος που γράφει θεολογικά κείμενα, με στόχο να αρέσει, να δοξαστεί και να επιδειχθεί, πήρε κιόλας το μισθό του και δεν έχει καμία ωφέλεια ούτε εδώ αλλά ούτε στη μέλλουσα ζωή.

Αυτός θα καταδικαστεί ως ανθρωπάρεσκος και δόλιος, αφού καπηλεύεται το λόγο του Θεού.

ε) Στους ιερούς νηπτικούς τίθεται ακόμη το θέμα της εμπαθούς προσέγγισης των ιερών κειμένων. Ο Νικήτας Στηθάτος υποστηρίζει ότι είναι επισφαλές να ερευνά κάποιος με κοσμικό και υλιστικό πνεύμα τις θείες αλήθειες ακολουθώντας τους λογισμούς του, διότι κυριευμένος από φθόνο, ζηλοτυπία, φιλονικία και διχοστασία περιγελά και θεωρεί ανόητους όσους προσεγγίζουν πνευματικά και με «νουν Χριστού» τα θεία και ανθρώπινα πράγματα. Κάτι ανάλογο συμβαίνει, όταν βιάζονται, στρατεύονται ή αυτονομούνται από το νοηματικό τους πλαίσιο αγιογραφικά και πατερικά χωρία, προκειμένου να στηρίξουν τις απόψεις κάποιου συγγραφέα.

στ) Όλα τα παραπάνω συνδέονται και με τη συγγραφή της Κλίμακας του Αγίου Ιωάννη του Σιναΐτη, που η Εκκλησία τιμά σήμερα. Διαβάζοντας ο αναγνώστης την επιστολή του Ηγουμένου της Ραϊθώ προς τον Όσιο Ιωάννη κατανοεί ότι η Κλίμαξ αποτελεί «τέκνο υπακοής». «Σε παρακαλούμε», γράφει ο Ηγούμενος στο Όσιο Ιωάννη, «μην αρνηθείς να μας αναπτύξεις πρόθυμα και με ευκρίνεια, σαν πραγματικός μέγας καθηγητής, τα πρέποντα στη μοναχική ζωή προς σωτηρία αυτών που διάλεξαν την αγγελική πολιτεία».

ζ) Ο Ιωάννης απαντά στον Ηγούμενο με ταπείνωση: «Τολμώ να γράψω το βιβλίο αυτό, διότι διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να απορρίψω από πάνω μου το ζυγό της ευλογημένης υπακοής... όχι για δική σου καθοδήγηση. Εξάλλου εσύ μας στερεώνεις στα θεία ήθη και διδάγματα. Το στέλνω για τη συνοδεία των αδελφών... κι αν συναντήσει κάποιος κάτι ωφέλιμο, να το λογαριάσει στον καλό μας ηγούμενο... Και ας μη σταθεί στα λεγόμενα, διότι είναι πράγματι μηδαμινά και γεμάτα από κάθε άγνοια και απειρία, αλλά ας αποδεχθεί την πρόθεση του προσφέροντος, καθώς το δίλεπτο της χήρας». Οι λόγοι του συγγραφέα της Κλίμακος αλλά και των άλλων νηπτικών πατέρων αποτελούν καθρέπτη για όσους συντάσσουν θεολογικά κείμενα σε κάθε εποχή.

(Πηγή: makthes.gr)